Ігнат'єва Олена
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА ПРИКЛАДІ ГРЕЦІЇ

Під час епохи інформаційних технологій все більшого поширення набуває процес діджиталізації. Міжнародне співтовариство висуває жорсткі вимоги до учасників інноваційного процесу в частині результативності розроблення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та впровадження їх у всі без винятку сфери суспільного виробництва.Термін "діджитал-економіка" (digital economy) введений у науковий обіг ще в 1995 р. американським ученим Н. Негропонте. Утім, це поняття досі трактується неоднозначно. Зокрема, діджитал-економіка ототожнюється із інформаційною або мережевою. Для розвинутих країн світу характерне проникнення діджиталізації в усі сфери життя суспільства. Масштабне поширення технологій зумовлює зменшення частки традиційної економіки поряд із діджиталізацією.

На міжнародному рівні розраховується комплексний показник розвитку ІКТ – Networked Readiness Index (WEF); індикатор результативності впровадження інновацій – Global Innovation Index (INSEAD, WIPO); показник результативності ІКТ – ICT Development Index (ITU); індикатор конкурентоспроможності національної економіки – Global Competitiveness Index (WEF).

Як показує досвід розвинутих країн, діджитал-технології не лише здатні безпосередньо забезпечити економічне зростання, а й створюють самопідтримуючий синергетичний ефект, що поширюються на економічну, соціальну, технологічну, інтелектуальну й інфраструктурну складові розвитку [1].

Так, на приклад, Греція прийняла амбітний план цифрового переходу. Для його успішного виконання необхідна ефективна співпраця між приватним і державним сектором. Європейська комісія щорічно публікує Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI), який оцінює прогрес, досягнутий державами-членами у питаннях цифрового переходу та політики. Греція посідає 25 місце з 27 країн-членів (37,7 балів) [2].

Розвиток цифровізації у Греції значно покращився під час пандемії коронавірусу. Пандемія COVID-19 і подальші карантинні заходи, ймовірно, діють як каталізатор для давно назрілого технологічного оновлення в Греції, що спонукало швидко прийняти масові цифрові рішення. Країна справді досягла значних покращень у цифровій зрілості державного сектору, оскільки урядовий портал надає понад 500 електронних послуг, а Міністерство цифрового управління допомагає дистанційно працювати з критично важливими державними послугами для понад 10 000 співробітників. Примітно, що процеси дистанційної роботи та телеконференцій залишаються тут, оскільки вони є більш економічно та екологічно стійкими.

Також варто зауважити, що пандемія COVID-19 ще більше висвітлила давні проблеми країни пов'язані із цифровим підключенням, цифровими навичками та цифровою грамотністю. Ці проблеми продемонстровані в останньому опитуванні міждисциплінарного проекту World Internet – Greece (WIP-GR), яка є частиною міжнародного проекту World Internet Project. Останнє дослідження WIP-GR показує, що Греція відстає у проникненні Інтернету та використанні електронних послуг (цифровою економікою), має низьке різноманіття онлайн-діяльностей (Інтернет переважно використовується для комунікації та розваг), слабкий попит на інтернет-послуги, а також низький рівень цифрової соціальної та політичної довіри. В країні присутній особливо високий скептицизм щодо питань конфіденційності та безпеки, прав громадян та надійності інформації в Інтернеті (рис. 1).

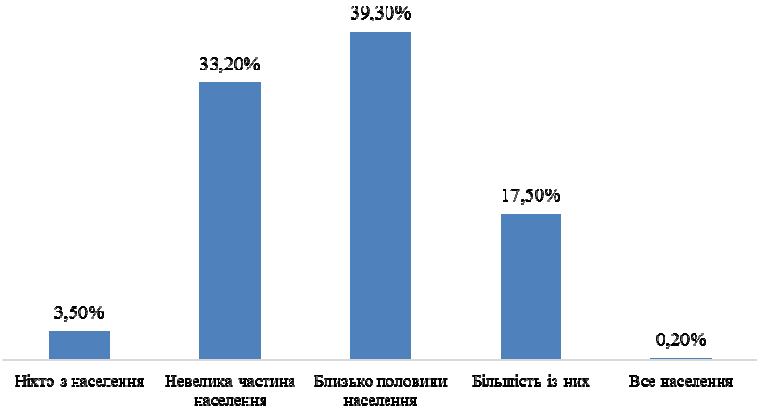

Джерело: побудовано автором на основі [3]

Рис. 1. **Сприйняття надійності інформації з мережі Інтернет**

Для покращення ситуації із діджиталізацією необхідно стимулювати інвестиції (особливо в сектори пов'язані із «Індустрією 4.0») і поєднання цифрової трансформації та розвитку зеленої економіки. Також, варто покращити регулювання, нормативну бази та використовувати передовий досвід, що в майбутньому полегшить потік відповідальних інновацій та не дозволить країні перетворитися в закриту та поляризовану економіку [3]. Загалом, вищезгадані реформи сприятимуть ефективному творчому використанню цифрової динаміки, що розвивається, у мережевих сферах суспільства, культури, економіки та політики в сучасній Греції.

Перелік використаних джерел:

1. Міщенко В. І., Науменкова С. В., Міщенко С. В.. «Цифрові гроші центральних банків: майбутнє інституційних змін у банківському секторі». URL: https://www.researchgate.net/publication/350590729_Cifrovi_grosi_centralnih

_bankiv_majbutne_institucijnih_zmin_u_bankivskomu_sektori_Central_bank_digital_currency_the_future_of_institutional_changes_in_the_banking_sector

2. Диба М. І., Гернего Ю. О. «Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні». URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27260/D_18_7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

3. Charalambos Tsekeris. Greece's Digital Challenges: what is to be done? URL: https://blogs.lse.ac.uk/greeceatlse/2020/11/17/greeces-digital-challenges-what-is-to-be-done/

Казьмерчук Вікторія
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ

Глобальна пандемія вплинула на транснаціональні корпорації (ТНК) по різному залежно від галузі в якій вони працюють. Особливо постраждав сектор послуг, включаючи туризм. На противагу, компанії які основним чином займаються електронною комерцією, навпаки, зазнали зростання саме завдяки підвищенню покупок в світовій мережі Інтернет. Наприклад, Джефф Безос, власник компанії Amazon, став багатшим на 90 млрд. дол. [1]. Також це стосується і фармацевтичних компаній, які на хвилі пандемії суттєво збільшили свої капітали (наприклад Pfizer-Biontech). У 2020 році компанія Moderna була безумовно найбільшим бенефіціаром, а вартість її акцій зросла на 715,5%, випередивши свого найближчого конкурента – Novavax більш ніж на 200%.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) та ТНК є інструментами створення системи міжнародного виробництва, тому за даними ПІІ можна дослідити вплив пандемії на економіку. Так, найвідчутніші падіння торкнулись розвинених економік – на 75%; країнам, що розвиваються пандемія завдала шкоду лише частково, а найбільше падіння ПІІ відчули країни, із перехідною економікою – близько 80%. Згідно даних OECD за першу половину 2020 року глобальні об'єм ПІІ скоротився на 49 % порівняно з 2019 роком [2].

Відчутно постраждала і нафтова промисловість. За даними генерального секретаря Організації країн-експортерів нафти (ОПЕК) Мухаммеда Баркіндо пандемія COVID-19 зумовила зниження інвестиційний вкладень на 30% у 2021 році. Також, значні зниження прибутків спостерігались у світових лідерів нафто-газової галузі. На фоні загального зниження споживання енергоресурсів та російсько-саудівської нафтової війни, компанія Exxon Mobil в 2020 році прозвітувала, що чистий річний дохід становив – 22,440 млн. дол. Для порівняння у 2019 році чистий дохід становив 14,340 млн. дол.

Зазнали втрат конкуренти Exxon Mobil, такі як Shell (збитки у 19,9 млн. дол.) та British Petroleum Plc – збитки у 5,7 млн. дол. [3]. Слід додати й те, що із